

632.159
— 161

OSZK

OSZK

Két kis paraszt Gyermek' 5.

mindennapi szavakkal való

B e s z é l g e t é s e,

melly a' fojó Esztendei Május 24-kén

Német nyelvre leendő Lefordítás végett

24. Darab Körmötzi Arany Jutalomra

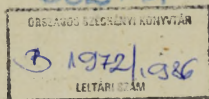
az Újságokba kihirdetődött.

Országos Széchényi Könyvtár

P e s t e n,

Fűskúti Landerer Lajos betűivel 1835.

A Nagyok többnyire csak a Szerentsétlenségben szoktak úgy érzeni mint Emberek. Zsebkönyv
1825-dik Eszt. 145-dik Lap.

Pista. No Gyuri nekem ugyan megesett, az édes Apám' pipáját melyből igen ritkán szokom dohányozni megtalálom a' fűtő mellett lévő kutykóba a' kürtő alatt, megtöltöm a' tizfra sallangos kosztökjéből, a' Néném' vállját magamra fűzöm, pártáját koszorú gyanánt fejemre teszem, ijen diszbe tündölkölve fénylve ragyogva éppen pipázni akartam, kezd a' dohán füstölni, észre veszi az Anyám, kapja a' kasornyát, és ha ide a' gyepre nem ruszszanak, tudom szük lett volna a' sut, mégbotot is kaptam volna. még hatsak ötöt hatot üt rajtam nem fáj nem jajgatok, de ha fojvást paskol kinomba vagy a' tsempét kellett volna betörnöm, vagy az ágyalá biújnom. Hát te miért töltöd itt az időt az árokmellelt tán sirt akarsz ásni?

Gyuri. Engem' a' néném küldött a' karántól (mivel ő a' szoknyáját 's rokojáját igazgatván nem ér rá) ehol Ilka húgommal 's az ötsémmel együtt, hogy nézzük meg a' bátyám' veteményes kertjébe ha nem tetté kárt vagy sertés vagy malatz? a' kukoritzába, káposztába murokba, tzekläba, vagy Takarmányba? van neki vagy harminznyóltz diszna, melyek közzül nyóltz kan a' többi kotza, melyek leginkább az ijen tsemegétől híznak, ha betalálnak menni bezzeg tenének túrást. Akkor a' bátyámnak söt testvéreinek, Ipának napának, 's nekünk se lenne semmi télirevalónk, majd minden élelmünk abba a' kertbe van, még, a' tsútsorunk is. — úgy se sok terem ezen a' sovárgó nyáron, hiszen még se fű se pázsit, most még tsak a' fűz hajt, tsak a' bodza zöldül, a' késői fák nemis rügyednek. Nagy gajiba ám a' mezei ember boldogulásának az essőtlen nyár, most pedig még a' nyomáson sints semmi legelni való. nékünk a' mi Ugárföldünk van aligha mind parlagon nem marad, pedig tsak birunk vagy ötven köbölalálalót. Úgy bizon kurta rovás kell a' rövid méréshez. — mi az ökreinket a' tsádéra hajtottuk legelni, oltis mivel nints jó harapások a' fübe, leletsapják magokat, nyugosznak pihennek.

Pista. Mi eleséget szerettz te legjobban mikor ehetni?

Gyuri. En ha megéhezem az ételbe nem sokat válogatok, azzal tartom a' száj sohase legyen finnyás, 's ha amúgy igazán éhes vagyok megeszek minden ételt a' mi tiszta, nem bánom akár gombótz akár haluska, metélt, kátsa fogoj vagy rutza' hús, tarhonya, gujánhús, kotsonya, málé, sárgarépa, tsöröge, sujom tsik, béles, rátotta, szérdik, palatsinta, rétes. jó hússal mártásnak a' veresrépa, egres, sóska, hanem tsakugyan legkedvesebb étkem az örü pörkölt hús, paprikás lével bográtsba főzve; ha ezekből negyven ötven falatot ettem, a' tsetses korsóból, a' tsobánból, vagy a' tseberből, a' pettyegetetett tsuporból, a' Bányai bögréből a' mázos szilkéből, a' virágos tsészéből vagy füles fazokatskából jó izüt ihatom osztán el-dúdolok. kovásztalan kenyeret soha se ettem; szüretre mindég hazulról viszünk kalátsot, ha a' házhoz érünk mindjárt bakart hajhászok, 's haza nem jövök míg szüretelni kell.

Pista. Déjszen én ha a' Puszán vagy a' Cserénynél vagyunk, többnyire aludttéjjel 's száraz edellel élek. ebéden ha a' Tanya mellett való Tóba kertjét vagy vadréztét foghatunk, azt, 's ha a' tyúkunk tojik tojás ételt egyszelet kenyeret eszem, a' tsikóbőrös kulatsból, az ónas tsutorából, a' szepe kantsóból, vagy az orrosból jó Ermelyékit hörpentek, nekem leves és vatsora nemigen kell, hanem jó volna néha hatsak egy gyűszűnyi kolbászt vagy hürkát chetnémis, édesdebben esne ám a' gyomornak egy vakartsnál. Hanem halld, mi újság? A' Részesünk veje meg Menye ma korán hajnalba mentek örni, azt ígérte hogy visszajövet Székejhídról a' nagy vásárból nekem a' tsizmadiától egypár tsizmát egy márváson, bele egy pár kaptzát két harizsnyát egy petákon, egy takaros tserép pohárt egy póltrán, a' nénémnek három batkán újj kalapot fog vásárfijába hozni.

Gyuri. En is kapok hólnap reggel vagy hólnapután valami ajándékot; Tudod hogy a' Tisztartó tija druzám, nagy betsbe érdembe vagyok nálla. — annál a' gödőrnél kótyáztunk, melly mindjárt a' kútkávától tizenkét lépésnyire a' rozsos veremnél van, én neki sipot, tűllinkót, kalamárist, lószórtarisznyát, kis páltzát, zsirospogásával tele bakót adtam, 's ő azzal biztatott hogy nekem ha az Attya Budáról 's Pestről megérkezik, kopót, agárköjköt, gyótszatyát mellyet esztendeig se nyűvök el, pótyögös inget, pirosfestéket tojásfesteni, vászon lepedőt, veres bitskát, sáhos abroszt, pénzeszatskót, erszényt, 's tűszőt fog az Ispán vagy a' Kultsár, az Inas a' Hetes j vagy a' szolgál a' Majoros vagy Lörintz 'Sídó áltál küldeni, a' ki a' batuját, mindég egy bútoros hordó fitzko által szokta maga után vitetni; még annak a' szegén sihedernekis van ám mi alatt ki libegni, néha úgyis elfárad, ojan lankadtá lessz tsak úgy húzza a' lábát maga után, alig vesz lélegzetet. —

Pista. Hát úgy szagगतod te a' ruhádat hogy esztendő alatt egy lábravalót elszakasztol? én na mindég viselem, mindég hordom, rajtam még se szakad el, ha tsak az ugrásba szét nem szakítja magát. Nekem nims nagyobb Ellenem mint a' rongy ruha, azt a' püposhatú hanyarad Izraélitát leginkább a' tsúfitja, hogy ojan öltözetbe jár mint a' váz, minden tzeletzuláján öt hatót, 's amit magára akasztis, tele piszokkal, motsokkal, nem hijába hogy Júdafaja; a' ködmönpesz zsebjébe bele férne egy félvéka mogyoró. — én a' bundámat a' szűrömet vagy a' subámat, nem adnám hat kötzéért, hanem még a' Misa bujtárnakis ugyan derék kankót vett a' gazdájáim. — Tsak nims szebb a' szép gúnyánál! mikor én ami kegyelmes Grófunkat, gyöngyös kápájú nyereggel nyergelt bársonyos tsótárral takart pej, fakó, deres, vagy szegsárga paripáján ülve, Nemzetig Köntösébe háromsoros gombú karmazsinszin mentéjébe dalmánjába, aranforgós kótságú kalpagját ba pengős taréjú sarkantyús sarujába vagy füzött topánnyába felöltözve látom, kivált ha még a' hogláros Tarsoj, széles szabja vagy keresztes kard függ kartsú derekán, mint a' viasz úgy olvad a' szivem: torzomborz bajussza ságár szemöldöke bodorszöghaja szinte angyallá festik. Ekkor örömömböme ugrálok mint az üszö, tinó, vagy tulok, tántzra pattannak inaim, felfelugrok, szökötök dételek mint a' róka. ekkor tán az eszteke döfést vagy a' sarló Hásitást hüvej' bökest se érezte né a' bőröm hasonló vagyok ahoz az ifjúhoz Józanfy Úr Tanitvánjához a' ki nekünk a' pusztító dögről, a' rabokról, a' szelítze barlangjáról, a' Pokolról, a' Pesti Kávésről; az aranydi Kehejről a' Billikomról annyit beszélt. be gyönyörű szálífsú! Katonáskodni készül, mi szépog huszár lessz belőlle! — osztán mijen meséket mondott! már tsak úgy neszeltem mikor leült, 's mikor valami Koltéményi kezdett olvasni, annyira oda ügyeltem, annyira figyelmeztem hogy szinte tartózkodva lélegzettem; 's mikor elvégezte úgy eszmélkedtem, mint aki méjj álomból ébredfel, de máskép' is igen furtsa ifjú az rám nézve;

Kihúz az oldal Tászkájából egy Zatskótskát melybe egy kis üveg volt, tsak ödöng tsak bojong tsak tévejeg vele a' fák közt, egyszer magához von, ebből tartozol ki szivni mondá az Italt, melytől ha hányni fogsz egésségedre válik, én minden ellentállás nélkül meg ittam. 's mit tegyek az üveggével? el kell törni szőlla. de az ital után immedjén a' gyomrom a' fa tövére ágyat vetett két vánkosból, gajakból felibem árnyékot tsinált, egy haraforma szőnyeggel, más durva pokróttal ismét tsepiüből font lepellet be burkolt; ez alatt a' hirtelenibe gabajított Erny alatt úgy aludtam mint tszta a' patkán tűzhejjen vagy sátor alatt, a' Fejajjam jó puha lévén el-szen-deredtem, álomba merültem, úgy tettett mintha a' Pajta' héjján lettem volna, onnan a' ti kunyhó-
tokba indultunk, menés közbe két tzigánt láttam, egyik a' Küszködiék' házat meszelte másik fardényeket fejezített. a' mint a' pitarajtót ki nyitom, a' zár' rúgója a' kezembe tört, én nem tudom pitarajtóra minek ojan gyenge bezárót. a' szekrénybe szalonnát leltem, a' Feri játéka egy hajtó toll a' pótzon tsüggött, a' konyhára tüzet gerjesztettem melyre Pali a' fűtykösömet rá tévén, elégette, 's ezért úgy sirtam zokogtam könnyeztem, hogy mind a' két párnám merő víz lett, a' mint így kesergek felkelt azon ifjú, mi lelt? mibajod? minek vagy úgy mond hijjá-
val? tán fáj a' fejed? vagy szomjúzol? 's ezen kérdéseire otsúdám fel. —

Gyuri. Azis okos volt, de még Tisztartó Misi is eszesám. — mijen' elmésen beszél? jut még eszedbe midőn Karátsony' éjtzakáján azon a' szent éjtzakán Debreczen' Leirásának ma-solatját olvasta előttünk? mtsoda mesterek kézművesek vannak ott? Áts, fűsűs, süveges, gubás, kesztyűs, mészáros, ötvös, tsizmatinsáló, órás, Aranmives, Szűrszabó, Ezüstmives, Szappanos, Tserepező, Takás, Kávéfőző: mi sokféle tsárda kortsma Fogadó Csapszék van határján? én mintha látinám azó beszéde után hogy állanak azok a' szörnyű sok kémények, a' húsvágó tsonka baltájával éles szekertzéjével hogy metéli szeldeli aprítja vágja darabolja a' húst, a' béna ezüst-mives hogy olvasztja kementzéjébe a' görbe sarkantyúnak valót? hogy teszik a' Hentesek a' disz-nóhúst füstfogóra hogy készíti a' görnyedt Timár a' botskort a' talpat? a' sánta vászonszövő hogy ül az esztévata mellett hogy teszi bordába fonalát a' mit tzérnának nem sodrott, mind ezek hogy dőlgosztatják a' hetyke Legénységet? 's tudod mit mondott? hogy rossz szabó inas a' melynek öltés, hentes a' melynek metzés, Áts a' melynek vágás, szűrszabó a' melynek szúrás nints az újján.

Azomba nem mindent hisz'el; múlt héten így szóllók hozzá: Úrfi azt mondják hogy tegnap egygyérfi kinek tsak a' hája nyóltz font meg egy ifjú Úra' Tiszába estek de ő azt állította hogy-

a'zt nem hiheti az ember. — De még az édes mamájais gyönyörködteő viseletű Asszonka, Újlaky Katizának hívják, még ritka látni ojan kartsű Termetet, növést, mint mikor gyöngyös fűzőjével magát meg szorítja; kezei ojan pitinyek, ujjai ojan szikrák, hogy az én kis tenye-rembe az egész ökle megfér, sőt még a' kesztyűjének is jut hejji. — Minap mikor az az égi háború volt a' léggel tölt Ürességbe mikor a' kútkanarikot megütötte a' menykő, feltünkbe be vettük magunkat a' szobájába, én a' sutra kuporodtam mint a' kártékony matska a' putzik alá: be sok szép Tárgyról beszélt előttünk, Hogy bútsúzik a' nyőstén gója Honnyától midőn kül-földre költözik? hogy vigyáz újjába hogy Arányát elne tévessze 's magais elne tévedjen. — Hogy társát elne veszesse. — a' dűtös vagy gyűrűs kenyérről, hogy nyóltz és harmintz közt huszonkettő a' külömbség, okos gazdnál józan fogadónál egy krajtzár se vész el.

Pista. Egyenlő eszűek biz' ök, de Misinek az Attyát hallanádhat, az ám a' bölts Úr, hasz-nos ország' embere, nagy Hazafi, a' hejhbeli Lakosokkal kiket Tekintetes Úr létére jobbra Föl-

díjének nevez semmiért se pöröl, nem verseng nem vonakodik, gyakran kiül a' felső Ház' Fojosóján, vagy az alsó ház' tornáztzába, pipázik de sohase tubákol, tsinos kötetű könyveiből vagy Regét vagy Házai Hőstetteket olvas, minket mivel nagyon szeret, körül üljük, 's a' mit nem értünk magyarázza, nektek is jó lesz oda eljárni, titeket se hajt nem kerget nem űz ő el. — Telen igen sokat szánkázik, mikor hazajön a' szolgáló a' kájhába vagy kandallóba gyűjt, gyertyát kopantót leteszi az asztalra, az ajtót nyitva hagyja 's a' kandallós szobától még a' másik osztaj is világos, gyertyatissztítónak mindég nekem kell lenni, hanem azzal a' réz hamvevővel igen könnyű bánni, többnyire a' tintáshordón ülök, tréfájn elelmosojodunk, nevetünk néha szinte tikkadásig katzagunk; Lefekvőre így szóll „ Pista veddki az ágy alól a' fainast, a' bakkantsát le húzván, töltsd meg még egyszer a' Kúpámat, 's hogy jobb ízűt igyam lottsantski a' telijéből.

Gyuri. En leginkább bámúlhatom ötlet midőn Társaságba gyűlve kotsikázik, ha nekibádázk, kedve tsosszan, úgy hajt, nyargal, szalad fut, vágat mint a' szél, hanem tegnap estleden majd felfordult, a' mint meg zörren a' kotsi neki vadultak a' kövér szilaj lovak 's hegyen völgyön egyiránt ragadták, úgy féltettem hogyszintűgy reszkettem.

De még Jantsi is megjárta tegnap a' mint a' Nagy üreg mellett álló odvas fához értünk meglát egy odút, fel kúszik, én mondtam neki, nebánts mert fel akadsz mint az egyszerű medve!! —

F e l T é t e l e k.

Mellyeknek ereje oly szorossan kötelezi a' fentebb írt Beszélgetés' fordítóját hogy tsupás ezeknek pontos teljesítése által nyerhetiel a' föltett Jutalmat.

1-ször. Hogy szokásba lévő nem újjonam formált, eredeti, nem idegen nyelvből ves szavakkal, a' nyelv' bősége' tekintetéből minden más értelmű Magyarszót más német szóval fordíttson. — A' nyelv' finomsága' tekintetéből pedig

2-szor. Több se kevesebb szó nelegyen németbe mint a' Magyarba, a' német parasz előtt is ojan érthető legyen mint a' Magyarba. Minden szó mind leírásba mind kimondásba úgy különbözzön egymástól mint a' Magyarba.

3-szor. A' Fordító született külső országi német legyen, de nagyon jól tudjon magyarul.

Minden fordító szabad Postán hozzám küldi fordítását név nélkül valami kiválasztott közmondással, melyet megvívsgálván, a' Jutalom' elítélésére egy hét Tagokból álló Kiküldöttségnek ezen Tettes. Nemes Vármegyében fogom eleibe terjeszteni (mivel vélekedésem szerint itt vannak legtöbbien ojan jeles Férfiak a' kik a' mellett hogy nagy Magyarok, egyszersmind a' német nyelvbe a' született Németnélis jártasabbak) azért kívánok pedig külső országokat mivel nemes Hazába lakókra nézve felse merném tenni azt a' gyávaságot, hogy Honjok' nyelvét tudniák, ha el lehetneis velem hitetni de felette nehezen, hogy a' német finom galantéria annyit elhagyná aludni Lelkek' ösméretét, hogy e' Hazá zsirján szedett erejekkel élet adó Emlőjöknek mardosására azzal élnének vissza hogy a' Hazának melybe tápláltnak Nyelvét megtanulni első és legfőbb kötelességeknek ne ösmernék! — ! —

Azoknak kedvéért mindazáltal, akik ezt a jeles nyelvet vagy az egy font ész' negyedrészt hijánossága miatt tudni nem méltóztatnak, vagy katzér magok' fitogatásából szüknek tartják, akik azért kapnak oly idéltlen gyengeséggel idegen nyelven, mivel se ezt se amazit tökéletesen megtanulni nem elégségesek, s hogy vele elébb utóbb úgy járjanak mint a' madár a' léppel mely után annyira esenkedett; elfogadom ha a' Fordító a' Hazába lakók között vállalkozik is, — csak Hazafi ne legyen. Hogy a' messzelévő országbeliek azzal ne menthessék magokat hogy nem vólt Idejek Erkezések a' Fordításra, a' Jutalom' elitélése a' jövő 1826-dik Esztendei Sz. István Király napjáig Augustus 20 káig fog halasztódni. Fordításait mind az által az alólírt naphoz Esztendőre az az 1826-dik Esztendei Május 24kére hozzám beküldelni köteleztetnek:

Irtam Pesten Május 24-kén 1825.

Budafalvi Bors Sámuel

Királyi Táblai Ügyvéd.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Original from the OSZK